

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-138>

УДК 37.014.543:378.1

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ФІНАНСУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ФОРМУЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ

PROBLEMATIC ASPECTS OF FINANCING HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: FORMULAIC DISTRIBUTION

Писарчук Оксана Володимирівна

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6674-9223>

Pysarchuk Oksana

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Фінансування закладів вищої освіти (ЗВО) є однією з найгостріших проблем освітньої політики. Запровадження формульного підходу до розподілу державного фінансування, мало на меті створення стимулюючої системи, де більш ефективні заклади отримують більші обсяги фінансування. Особливу увагу приділено впливу кількості здобувачів освіти, які навчаються за державним замовленням на формування показників та обсяг фінансування, як складову, яка має найбільший ваговий вплив на результати формульного розподілу коштів. В дослідженні було застосовано інструментарій економіко-математичного моделювання, який дозволило виявити низький рівень стимулюючої функції діючого формульного розподілу коштів. Доведено необхідність удосконалення показників, методики їх формування, збалансування вагових коефіцієнтів, розробки механізмів адаптації фінансування до реальних потреб ринку праці та суспільства.

Ключові слова: фінансування, загальний фонд, бюджетні кошти, контингент здобувачів, ефективність діяльності ЗВО, освітнє середовище, якість освіти.

Financing of higher education institutions (HEIs) is one of the most acute problems of education policy. The introduction of a formulaic approach to the distribution of state funding was aimed at creating an incentive system where more efficient institutions receive more funding. The author defines the main conceptual foundations of this approach, which provides for the distribution of budget funds between institutions on the basis of a comprehensive performance indicator, including the estimated number of students, the scale of educational and scientific activity, the level of international recognition, regional support and employment of graduates. The analysis proves that the current version of the funding formula does not fully implement the incentive function that should contribute to the efficiency of higher education institutions and the development of the higher education system as a whole. Particular attention is paid to the impact of the number of students enrolled under the state order on the formation of indicators and the amount of funding, as the component that has the greatest weighting on the results of the formulaic distribution of funds. The study used economic and mathematical modeling tools. This allowed us to identify the low level of the incentive function of the current formulaic allocation of funds. The results of the correlation analysis revealed a weak connection between the scale of the HEI's activities, which is determined by the number of students enrolled in state-funded education, and the performance of such HEIs. This indicates that the amount of state funding, which largely depends on the number of students, is not always an indicator of the quality of the educational process or the level of competitiveness of graduates in the labor market. It is established that the current system of budget allocation mainly contributes to maintaining the stable operation of universities, but does not stimulate them to develop qualitatively, modernize technologically and increase international competitiveness. The author proves the need to improve the indicators, methods of their formation, balancing of weighting coefficients, development of mechanisms for adapting funding to the real needs of the labor market and society.

Keywords: financing, general fund, budgetary funds, contingent of applicants, efficiency of higher education institutions, educational environment, quality of education.

Постановка проблеми. Фінансування системи вищої освіти традиційно залишається однією з найбільш дискусійних і актуальних

проблем освітньої політики. Попри значну увагу з боку держави, ефективність розподілу та використання бюджетних коштів не завжди

відповідає очікуваним результатам. Наявність фінансових ресурсів не є гарантією їхнього раціонального та ефективного використання, що обумовлює необхідність системного аналізу чинних підходів до фінансування та механізмів контролю за ефективністю витрат. Оптимізація розподілу фінансових ресурсів, підвищення ефективності їх використання та адаптація освітньої системи до сучасних економічних і технологічних викликів залишаються ключовими завданнями для забезпечення сталого розвитку вищої освіти України.

Система фінансування вищої освіти в Україні передбачає два основних джерела, фінансування за рахунок бюджетних коштів та за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб. Наприкінці 2019 року в Україні було запроваджено новий підхід до визначення обсягів бюджетного фінансування, яке надається певному закладу вищої освіти через формульний розподіл. Запровадження формульного підходу Постановою Кабінету Міністрів України № 1146 [1] стало одним із ключових кроків у реформуванні системи фінансування вищої освіти. Основною концепцією було створення стимулюючої системи розподілу фінансових ресурсів, відповідно до якої заклади, що демонструють вищу результативність своєї діяльності, мали б отримувати більший обсяг державного фінансування.

Система формульного розподілу коштів має стимулювати ЗВО до якісного вдосконалення своєї діяльності, активізації наукових досліджень, розширення міжнародної співпраці, впровадження інноваційних підходів в освітній процес, та покращення конкурентоспроможності закладу в системі вищої освіти. Очікувалося, що університети, які активно модернізують освітній процес, впроваджують сучасні методики викладання, розвиваються за всіма напрямками діяльності, матимуть можливість отримувати додаткове фінансування, що сприятиме подальшому їхньому розвитку. Однак така модель викликала низку дискусійних питань. Відсутність глибокого економічного обґрунтування окремих коефіцієнтів, показників, індикаторів може призводити до нерівномірного фінансування закладів та нівелювання стимулюючої ролі формульного підходу. Тому детальний аналіз коректності застосування окремих показників формули та їх вплив на результативність діяльності ЗВО є актуальні та потребує глибокого дослідження

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питаннями щодо проблем фінансування системи вищої освіти в Україні, фінансування

підготовки фахівців опікуються широке коло науковців, економістів та представники освітнянської спільноти, які небайдуже ставляться до питання виховання та підготовки майбутніх поколінь, як однієї з важливих стратегічних задач розвитку країни. Серед дослідників, які розглядали питання особливостей фінансового забезпечення вищої освіти та фінансування підготовки фахівців можна виділити Бахрушин В. Є. [2], Гейко Л. М., Кузнєцова М. А. [3], Лондар С. Л., [4], Пономаренко В. С. [5: 6] та інші. В дослідженнях авторів Древаль О. Ю., Мартинець В. В., Павленко О. О., Загоруйко К. Д. [7] детальну увагу приділено виявленню особливостей регіонального аспекту в формульному підході фінансування ЗВО та запропоновано напрямки удосконалення регіональних коефіцієнтів формули. Кириленко, О., Жадан О. [8] досліджують особливості вітчизняної та світової практики фінансування вищої освіти.

Водночас, залишаються питання, які потребують подальшого дослідження та вирішення. Зокрема, невирішеним залишається питання ефективного розподілу фінансових ресурсів між ЗВО, яке б забезпечувало не тільки їх функціонування, а й сприяло покращенню показників діяльності певних ЗВО, зростанню їх конкурентоспроможності та розвитку системи вищої освіти України в цілому.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у визначенні коректності застосування окремих показників формули розподілу коштів державного бюджету між ЗВО, зокрема показника масштабу діяльності, та їх впливу на результативність діяльності закладу освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фінансування закладів вищої освіти державної форми власності, що перебувають у підпорядкуванні Міністерства освіти і науки України, здійснюється відповідно до положень Постанови Кабінету Міністрів України № 1146 «Про розподіл видатків державного бюджету між закладами вищої освіти на основі показників їх освітньої, наукової та міжнародної діяльності» [1], дію якої було відновлено з 2024 року. Нормативний документ регламентує механізм визначення обсягів бюджетних асигнувань, що виділяються для забезпечення освітнього процесу та підготовки фахівців на засадах формульного підходу. Зазначена постанова 1146 [1] передбачає, що сума фінансових коштів, які ЗВО отримує для здійснення освітнього процесу та підготовки фахівців, складається з двох осно-

вних компонент, а саме фінансування стабільної діяльності (ФДС_i) та фінансування за результатами діяльності (ФДП_i), розмір якого визначають на підставі показників діяльності відповідного закладу.

Фінансування стабільної діяльності забезпечує базову підтримку для забезпечення безперервності освітнього процесу. Водночас, ключова ідея запровадження фінансування за результатами діяльності полягала у створенні стимулюючого механізму, за яким заклади вищої освіти, що демонструють вищу ефективність у своїй діяльності, отримуватимуть більший обсяг фінансових ресурсів. Саме такий підхід мав стимулювати до підвищення ефективності діяльності ЗВО та розвитку системи вищої освіти в Україні в цілому.

Однією з складових компонент, що впливає на обсяг фінансування за показниками діяльності, яке отримує певний ЗВО, є «комплексний показник діяльності *i*-го ЗВО». Комплексний показник діяльності *i*-го закладу вищої освіти [1] державної форми власності (A_i) розраховується за такою формулою:

$$A_i = PK_i \times M_i \times RP_i \times H_i \times MB_i \times PB_i \quad (1)$$

«де PK_i – розрахунковий контингент здобувачів вищої освіти, які навчаються на умовах державного замовлення;

M_i – показник масштабу діяльності;

RP_i – показник регіональної підтримки;

H_i – показник наукової діяльності;

MB_i – показник міжнародного визнання;

PB_i – показник працевлаштування випускників» [1].

Рівень кожного показнику визначається за відповідними, затвердженими у Постанові 1146 [1] шкалами. Добуток п'яти показників, через множення на значення розрахункового контингенту певного ЗВО, дозволяє визначити комплексний показник діяльності відповідного закладу освіти.

Ґрунтовний аналіз формування кожного з показників формули виявив певні проблемні моменти, які призводять до викривлення результату та економічної сутності запровадження формули, як стимулюючого фактору підвищення ефективності.

По-перше, чисельність здобувачів вищої освіти, які навчаються за рахунок бюджетних коштів, фактично двічі одночасно впливає на розрахункове значення комплексного показника діяльності (A_i). Перший компонент формули (1) – це розрахунковий контингент. Розрахунковий контингент визначають на підставі фактичної чисельності здобувачів вищої

освіти, які отримують освіту за бюджетні кошти, скориговану на відповідні індекси. Другий компонент формули (1) – це показник масштабу, варіація якого знаходиться в діапазоні від 0,8 до 1,5, що становить найбільшу вагову частку. Відповідно до діючої редакції Постанови 1146 [1] показник масштабу діяльності залежить від кількості здобувачів освіти, які навчаються за умовах державного замовлення. Маємо констатувати подвійний вплив кількості здобувачів вищої освіти, які навчаються бюджетним коштом на комплексний показник діяльності (A_i). Це порушує «рівновагу» коректності розрахункового показника A_i .

По друге, чисельність здобувачів освіти, які навчаються за рахунок бюджетних коштів є вираженням державного замовлення на підготовку фахівців за певною спеціальністю.

Суттєві коливання обсягів державного замовлення на підготовку фахівців за певними спеціальностями, на відповідних рівнях освіти, в цілому по країні є наслідком виключно впливу державного замовника, яким підпорядковані відповідні ЗВО та результатом державної політики щодо підготовки кадрів. Кількість здобувачів освіти бюджетної форми навчання певного ЗВО переважно залежить від таких урядових рішень, від профілізації закладу, структури спеціальностей, за якими здійснюється підготовка, і не є відображенням результату ефективності роботи ЗВО та якості підготовки.

В таблиці 1 наведено приклади коливань обсягів державного замовлення на підготовку бакалаврів за окремими спеціальностями денної форми в закладах освіти, які підпорядковано МОН України в період 2016 – 2024 рр.

Такі суттєві зміни обсягів державного замовлення, чинять значний вплив на кількість вступників відповідного року в кожному ЗВО України, які мають ліцензію на підготовку фахівців відповідної спеціальності. Об'єктивним стане зниження розрахункового контингенту, а також показнику масштабу діяльності для тих ЗВО, в структурі спеціальностей яких, є перелік спеціальностей з тенденцією до скорочення обсягів державного замовлення. І це не є наслідком низької якості підготовки за такими спеціальностями в певному закладі освіти, і не може характеризувати зростання чи зниження ефективності діяльності ЗВО.

Побудовано прогностичні моделі для кожної з обраних спеціальностей з використанням інструментарію економіко-математичного

Таблиця 1

**Динаміка обсягів державного замовлення на підготовку бакалаврів
за окремими спеціальностями 2016–2024 рр., денна форма**

Код та назва спеціальності	Обсяг державного замовлення		Динаміка змін
	2016	2024	
071 Облік і оподаткування	1400	200	– 85,7 %
072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок	2000	500	– 75 %
073 Менеджмент	1900	375	– 80,3 %
121 Інженерія програмного забезпечення	1610	2250	+ 39,8 %
185 Нафтогазова інженерія та технології	230	350	+ 52,2 %
125 Кібербезпека та захист інформації	994	1200	+ 20,7 %
126 Інформаційні системи та технології	335 (2017 р)	563	+ 68,1 %

Джерело: побудовано автором за даними [9; 10]

прогнозування. Математичний вираз отриманих прогнозних моделей, а також візуалізація існуючої щорічної динаміки змін обсягів державного замовлення за період 2016–2024 роки наведено в таблиці 2.

Побудовані прогнозні моделі мають достатньо високий рівень достовірності, про що свідчить коефіцієнт детермінації R^2 наближений до 1, окрім спеціальностей 121 та 125, з серед-

нім рівнем достовірності, за якими спостерігаємо хвилеподібну тенденцію змін. Графічне відображення динаміки свідчить про різноплановий характер тенденцій та кардинальність змін обсягів державного замовлення за різними спеціальностями.

Слід зауважити що в 2024 році, МОН України було анонсовано про перехід до майже нульових обсягів замовлення за певними

Таблиця 2

**Прогнозні моделі обсягів державного замовлення на підготовку бакалаврів
за окремими спеціальностями**

Код спец	Тип залежності	Математичне рівняння	R^2	Візуалізація динаміки змін
071	лінійна	$y = -120,42x + 1464,9$	0,86	
072	лінійна	$y = -150,98x + 1866,4$	0,81	
073	лінійна	$y = -137x + 1773,3$	0,77	
121	поліноміальна	$y = -20,281x^2 + 367,55x + 951,29$	0,66	
185	лінійна	$y = 19,533x + 174,11$	0,83	
125	лінійна	$y = -4,7597x^2 + 118,16x + 749,24$	0,61	
126	поліноміальна	$y = -21,938x^2 + 292,83x - 232,45$	0,94	

Джерело: побудовано автором

спеціальностями. [11] Результат значного зменшення обсягів державного замовлення за певним спеціальностями матиме суттєвий вплив на зниження показника A_i , як результат втручання держави, а не як зміна ефективності діяльності закладу освіти. Навіть при збереженні рівня всіх інших показників формули комплексного показника діяльності (A_i) для певного ЗВО, розрахункове значення показника A_i буде занижене, і, як наслідок рівень фінансування за результатами діяльності також буде зменшений.

Аналогічну ситуацію спостерігаємо при зворотній тенденції. Зростання обсягів державного замовлення за певною спеціальністю, обумовлює збільшення кількості здобувачів освіти, які навчаються за кошти державного бюджету, і як наслідок, призводить до зростання одночасно двох складових комплексного показника A_i , а саме, розрахункового контингенту та показника масштабу діяльності. Так, ЗВО, який ніяким чином не здійснював покращення ефективності діяльності, що мало б мати відображення на позитивній динаміці інших показників за напрямками діяльності, отримує зростання комплексного показника A_i , і як наслідок, збільшення обсягів фінансування за результатами діяльності.

За економічною суттю це входить у протиріччя з розумінням поняття ефективності діяльності та результативності діяльності певного ЗВО.

В роботі [5] Пономаренка В.С. запропоновано показник масштабу діяльності визначати через загальний контингент, з урахуванням здобувачів освіти, фінансування підготовки яких, здійснюється за рахунок коштів фізичних та юридичних осіб. Також автором [6] запропоновано відповідну шкалу зміни показника масштабу діяльності. Такий підхід дозволяє врахувати оцінку якості підготовки за певною спеціальністю в конкретному ЗВО, яку надають зовнішні стейкхолдери через фінансування процесу підготовки. Залучення здобувачів на контрактну форму навчання є результатом діяльності закладу освіти та певною мірою відображає оцінку якості підготовки в певному ЗВО з боку вступників, їх батьків та осіб, які готові фінансувати підготовку саме в цьому закладі. Оцінювання масштабу діяльності через загальний контингент може бути одним з критеріїв ефективності та результативності діяльності.

Проведено аналіз залежності між показником масштабу діяльності (M_i) в діючій редак-

ції постанови, та результативністю діяльності ЗВО ($РД''$). Забороновано показник $РД''$ визначити наступним чином.

$$РД''_i = РП_i \times H_i \times MB_i \times ПВ_i \quad (2)$$

Прийmemo результативність діяльності ЗВО як добуток показників діяльності за напрямками без урахування впливу кількості здобувачів освіти, які навчаються на умовах державного замовлення (2).

Застосування інструментарію кореляційного аналізу дозволило виявити дуже низький рівень взаємозв'язку між досліджуваними показниками. Коефіцієнт кореляції Пірсона становить 0,2698, що вказує на слабкий, майже відсутній зв'язок між двома змінними.

	$РД''_i$	M_i
$РД''_i$	1	
M_i	0,269846117	1

Зростання масштабу діяльності ЗВО, тобто кількості здобувачів освіти, які навчаються за кошти державного бюджету, супроводжується незначним підвищенням інтегрального показника ефективності діяльності, який враховує наукову активність, рівень міжнародного визнання, результативність працевлаштування випускників та регіональний коефіцієнт. Однак низький рівень коефіцієнта кореляції свідчить про відсутність жорсткого функціонального зв'язку між масштабом діяльності ЗВО та його ефективністю. Це може вказувати на те, що кількість студентів, які навчаються за державним замовленням, сама по собі не є визначальним фактором підвищення якості освітнього процесу, наукових досягнень чи рівня працевлаштування випускників.

За результатами проведеного кластерного аналізу було здійснено групування закладів вищої освіти в п'ять кластерів відповідно до визначених критеріїв. Розрахунок коефіцієнта кореляції Пірсона окремо для кожного з кластерів засвідчило збереження загальної тенденції слабого рівня взаємозв'язку між показником масштабу діяльності та показником ефективності діяльності ЗВО. Отримані результати свідчать про відсутність чітко вираженої кореляційної залежності між зазначеними характеристиками у межах сформованих кластерів, що вказує на неоднорідність факторів, які визначають ефективність функціонування закладів вищої освіти незалежно від їхнього масштабу.

Висновки. Діюча практика розподілу фінансових ресурсів на основі формульного

підходу для фінансування ЗВО, підпорядкованих МОН України, не забезпечує належної реалізації стимулюючої функції. Зокрема, такий механізм не сприяє підвищенню ефективності діяльності закладів вищої освіти та не створює необхідних передумов для якісного розвитку системи вищої освіти в Україні. Проведений аналіз засвідчив вкрай низький рівень кореляційної залежності між кількістю здобувачів освіти, які навчаються за рахунок державного замовлення, та показниками результативності діяльності закладів вищої освіти.

Водночас, у чинній системі розподілу фінансування саме показник масштабу діяльності, який безпосередньо залежить від кількості таких здобувачів, є найбільш значущим компонентом при визначенні комплексного показника діяльності закладу вищої освіти. Останній, у свою чергу, використовується як основа для розрахунку фінансування на підставі результативності діяльності ЗВО. Таким чином, домінуюча роль масштабу діяльності

у визначенні обсягів фінансування нівелює можливість диференційованого підходу до підтримки більш ефективних та інноваційно орієнтованих закладів вищої освіти, що вказує на необхідність перегляду існуючої моделі фінансування з метою її оптимізації та забезпечення реального стимулювання якісного розвитку освітньої сфери.

Погоджуючись із доцільністю формульного підходу розподілу коштів, діюча практика потребує удосконалення. Серед напрямів подальших досліджень може бути коригування вагових коефіцієнтів складових показників з метою забезпечення більш збалансованого підходу до оцінювання діяльності ЗВО. Особливої уваги потребує питання обґрунтування індексів спеціальностей, оскільки їхні значення мають відображати реальну трудомісткість та вартість підготовки фахівців за різними напрямками. А також розробка підходів до запровадження гнучких механізмів коригування фінансування залежно від реальних потреб економіки та суспільства

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про розподіл видатків державного бюджету між закладами вищої освіти на основі показників їх освітньої, наукової та міжнародної діяльності. Постанова Кабінету Міністрів України від 24 грудня 2019 року № 1146 з змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1146-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 03.12.2024)
2. Бахрушин В. (2019) Фінансування вищої освіти: Проблеми і варіанти рішень *Освітня політика. Портал громадських експертів* URL: <http://education-ua.org/ru/articles/1325-finansuvannya-vishchoji-osviti-problemi-i-varianti-rishen>
3. Гейко, Л. М., & Кузнєцова, М. А. (2023). Проблеми фінансування вищої освіти в Україні. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, (9). DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-9-03-02>
4. Лондар С. Л. (2021) Удосконалення фінансування системи освіти України як передумова успішного реформування : монографія. ДНУ «Інститут освітньої аналітики». Київ, 274 с.
5. Ponomarenko V. (2021) Some problems of the education system in Ukraine: analytics : monograph : Kharkiv : PC Technology Centre, 172 p. DOI: <http://doi.org/10.15587/978-617-7319-35-0>.
6. Ponomarenko V. (2022) State Order for the Training of Specialists with Higher Education and Optimisation of the Higher Education Network. *Journal of Higher Education Theory and Practice*. Vol. 22, issue 28 (31 December). P. 127–135. DOI: <https://doi.org/10.33423/jhetp.v22i18.5705>.
7. Древаль О. Ю., Мартинець В. В., Павленко О. О., Загоруйко К. Д. (2022) Бюджетне фінансування закладів вищої освіти в контексті підготовки здобувачів: регіональні аспекти . *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. № 4. С. 112–126. DOI: 10.21272/1817-9215.2022.4-12
8. Кириленко, О., Жадан О. (2023) Модель фінансування вищої освіти в Україні: зміна пріоритетів. *Світ фінансів*. Вип. 2. С. 140–154.
9. Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2016 році. Постанова Кабінету Міністрів України від 06.07.2016 № 408. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/408-2016-%D0%BF#Text> (дата звернення 08.12.2024)
10. Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2024 році. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.06.2024 № 760. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/760-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення 08.12.2024)
11. Пасько І. (2024) Грантова система, об'єднання університетів, вступ до аспірантури й інші зміни у вищій освіті – розмова із заступником міністра. URL: https://znayshov.com/News/Details/hrantova_systema_

obiednannia_universytetiv_vstup_do_aspirantury_Y_inshi_zminy_u_vyshchii_osviti_rozmova_iz_zastupnykom_ministra#google_vignette

REFERENCES:

1. Pro rozpodil vydatkiv derzhavnoho biudzhetu mizh zakladamy vyshchoi osvity na osnovi pokaznykiv yikh osvitoi, naukovoї ta mizhnarodnoi diialnosti. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24 hrudnia 2019 roku № 1146 zi zminamy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1146-2019-%D0%BF#Text> (accessed December 03, 2024)
2. Bakhrushyn V. (2019) Finansuvannia vyshchoi osvity: Problemy i varianty rishen [Financing of higher education: Problems and solutions] *Osvitnia polityka. Portal hromadskykh ekspertiv*. URL: <http://education-ua.org/ru/articles/1325-finansuvannya-vishchoji-osviti-problemi-i-varianti-rishen>
3. Heiko, L. M., & Kuznietsova, M. A. (2023). Problemy finansuvannia vyshchoi osvity v Ukraini. [Problems of financing higher education in Ukraine] *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: ekonomika ta upravlinnia*, (9). DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-9-03-02>
4. Londar S. L. (2021) Udoskonalennia finansuvannia systemy osvity Ukrainy yak peredumova uspishnoho reformuvannia [Improving the financing of Ukraine's education system as a prerequisite for successful reform]: monohrafiia. DNU «Instytut osvitoi analityky». Kyiv, 274 p.
5. Ponomarenko V. (2021) Some problems of the education system in Ukraine: analytics : monograph Kharkiv : PC Technology Centre. 172 p. DOI: <http://doi.org/10.15587/978-617-7319-35-0>.
6. Ponomarenko V. (2022) State Order for the Training of Specialists with Higher Education and Optimisation of the Higher Education Network *Journal of Higher Education Theory and Practice*. Vol. 22, issue 28 (31 December). P. 127–135. DOI: <https://doi.org/10.33423/jhetp.v22i18.5705>.
7. Dreval O. Yu., Martynets V. V., Pavlenko O. O., Zahoruiko K. D. (2022) Biudzhette finansuvannia zakladiv vyshchoi osvity v konteksti pidhotovky zdobuvachiv: rehionalni aspekty [Budgetary Financing of Higher Education Institutions in the Context of Training Applicants: Regional Aspects]. *Visnyk Sumskoho derzhavnoho universytetu. Seriya Ekonomika*. № 4. P. 112–126. DOI: 10.21272/1817-9215.2022.4-12
8. Kyrylenko, O., Zhadan O. (2023) Model finansuvannia vyshchoi osvity v Ukraini: zmina priorytetiv [The model of financing higher education in Ukraine: changing priorities]. *Svit finansiv*. Vyp. 2. P. 140–154.
9. Pro derzhavne zamovlennia na pidhotovku fakhivtsiv, naukovykh, naukovo-pedahohichnykh ta robitnychykh kadriv, na pidvyshchennia kvalifikatsii ta perepidhotovku kadriv u 2016 rotsi. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 06.07.2016 № 408. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/408-2016-%D0%BF#Text> (accessed December 08, 2024)
10. Pro derzhavne zamovlennia na pidhotovku fakhivtsiv, naukovykh, naukovo-pedahohichnykh ta robitnychykh kadriv, na pidvyshchennia kvalifikatsii ta perepidhotovku kadriv u 2024 rotsi. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 28.06.2024 № 760. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/760-2024-%D0%BF#Text> (accessed December 08, 2024)
11. Pasko I. (2024) Hrantova systema, ob'iednannia universytetiv, vstup do aspirantury y inshi zminy u vyshchii osviti – rozmova iz zastupnykom ministra. [Grant system, university mergers, postgraduate studies and other changes in higher education - a conversation with the Deputy Minister]. URL: https://znayshov.com/News/Details/hrantova_systema_obiednannia_universytetiv_vstup_do_aspirantury_Y_inshi_zminy_u_vyshchii_osviti_rozmova_iz_zastupnykom_ministra#google_vignette